

16. 4. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Svěřenský fond a velká očekávání?

Svěřenský fond je od 1. 1. 2014 novým institutem určeným pro privátní správu majetku. S tímto institutem byla a jsou spojena mnohá očekávání, pojďme se tedy na jednotlivé aspekty tohoto institutu společně blíže podívat.

Definiční znaky

Svěřenský fond je zjednodušeně soubor majetku sui generis vyčleněný ke zvláštnímu účelu, spravovaný jmenovanou osobou (správce) ve prospěch obmyšleného. Majetek přestává být vlastnictvím toho, kdo svěřenský fond vytváří (zakladatel) a stává se majetkem „anonymním“.

Svěřenský fond není právnickou osobou, nemá dokonce ani právní subjektivitu (svéprávnost). Nicméně zároveň není ani věcí v právním smyslu a tudíž není předmětem právních vztahů.

Hlavními definičními znaky svěřenského fondu jsou tyto skutečnosti:

- majetek ve svěřenském fondu představuje samostatnou množinu majetku, která není součástí majetku zakladatele, správce, ani obmyšleného;
- vlastnická práva vykonává správce, přičemž identita zakladatele a obmyšleného není veřejně známa; a
- správce je povinen nakládat s majetkem v souladu se statutem svěřenského fondu a dalšími požadavky kladenými na něj právními předpisy.

Základní právní aspekty

Jak již bylo zmíněno, svěřenský fond představuje možnost vyčlenit část majetku zakladatele a svěřit ji svěřenskému fondu za účelem, který je stanoven ve statutu tohoto fondu. Vznikem svěřenského fondu vzniká oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku, přičemž majetek ve svěřenském fondu není ani vlastnictvím zakladatele ani vlastnictvím správce ani osoby, které má být ze svěřenského fondu plněno. Z právního hlediska jsou důležité následující aspekty týkající se existence a správy svěřenského fondu.

Vznik svěřenského fondu

Svěřenský fond může vzniknout z podnětu fyzické či právnické osoby (zakladatele) buďto smlouvou nebo pořízením pro případ smrti, v němž zakladatel vyčlení majetek a stanoví jeho účel. Okamžik, ke kterému svěřenský fond vzniká, je pak okamžik, kdy správce přijme závazek tento vyčleněný majetek spravovat dle účelového určení zakladatele. Pro tento úkon správce není předepsána žádná forma. V případě pořízení pro případ smrti se okamžik vzniku svěřenského fondu datuje zpětně k okamžiku úmrtí zůstavitele. Na rozdíl například od nadací tedy nelze svěřenský fond zřídit jednostranným

právním jednáním či z rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci.

Svěřenský fond může být zřízen zakladatelem bezúplatně, zřízení však může být sjednáno i za úplatu nebo jiné protiplnění.

Klíčovým dokumentem svěřenského fondu je statut, dle kterého je svěřenský fond spravován. Statut vyžaduje formu veřejné listiny a jeho podstatné náležitosti zákon vymezuje v minimálním rozsahu a obsah je tak do značné míry ponechán v dispozici zakladatele. Práva a povinnosti mohou být tedy upravena komplexně a velmi detailně, aby mohlo být dosaženo zakladatelem zamýšleného účelu a současně, aby byla poskytnuta dostatečná ochrana zúčastněných osob a zajištěn efektivní dozor nad správou svěřenského fondu.

Ani smlouva o vytvoření svěřenského fondu ani statut svěřenského fondu se nezapisují do žádných veřejných seznamů a rejstříků.

Vytváření a existence svěřenských fondů není prozatím s výjimkou základní soukromoprávní úpravy v zákoně č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) a zákoně č. [240/2013](#) Sb., o investičních společnostech a investičních fondech (dále jen „InvZ“) jakkoliv regulována (žádná povolení pro vznik či existenci, licence, souhlasy veřejných orgánů, atd.). K problematice ochrany proti praní špinavých peněz viz dále v části IV.

Správa svěřenského fondu

Správu svěřenského fondu vykonává správce na základě jmenování zakladatelem a přijetí závazku fond držet a spravovat. Správce jedná vlastním jménem na účet svěřenského fondu. Úkolem správce je vykonávat plnou správu spravovaného majetku, tedy měnit jeho podstatu, rozmnožovat ji a investovat. Správce musí dodržovat obecná ustanovení správy cizího majetku v NOZ, zejména tedy vykonávat správu s péčí řádného hospodáře, nestranně a v zájmu beneficenta. V případě, že by správce převáděl bezúplatně na sebe majetek ze svěřenského fondu, musí podle § 1416 NOZ k tomuto získat souhlas beneficenta, nestanoví-li statut jinak.

Do veřejného seznamu nebo do jiné evidence se svěřenský správce zapíše jako vlastník majetku ve svěřenském fondu s poznámkou „svěřenský správce“.

Svěřenským správcem může být každý svéprávný člověk (dle starší terminologie fyzická osoba způsobilá k právním úkonům). Právníká osoba může být správcem pouze, stanoví-li tak zákon, kterým je prozatím InvZ. Zakladatel může správcem jmenovat sám sebe nebo obmyšleného, nicméně v takovém případě musí mít svěřenský fond ještě dalšího správce, který nebude ani zakladatelem, ani obmyšleným a oba správci musí v takovém případě činit právní úkony (jednat) společně.

Dohled nad svěřenským fondem

Dohled nad správou vykonává primárně zakladatel a osoba obmyšlená. V určitých zvláštních případech zákon stanoví i zvláštní kontrolní působnost třetí osoby nebo orgánu veřejné moci (soudu). Zakladatel, obmyšlený a jiná osoba, jež prokáže právní zájem, jsou oprávněni navrhnout soudu, aby soud správci určité jednání zakázal, uložil nebo správce odvolal či jmenoval nového správce. Řízení ve věcech svěřenského fondu se řídí úpravou obsaženou v § 94 an. zákona č. 292/2013 o zvláštních řízeních soudních (dále jen „ZZŘS“).

Zánik svěřenského fondu

Odpadnou-li důvody existence svěřenského fondu uplynutím času, naplněním účelu nebo z jiných příčin, není důvod, aby jeho správa nadále trvala. Svěřenský fond pak zaniká převodem majetku do

vlastnictví oprávněné osoby (obmyšlených, a pokud takoví nejsou, tak zakladatele, případně až státu).

Využitelnost v praxi

Účel svěřenského fondu může být veřejně prospěšný, anebo soukromý.

Svěřenský fond určený k soukromému účelu slouží dle zákona k prospěchu určité osoby nebo na její památku; takto obecná definice umožňuje fond založit k širokému spektru účelů, včetně zřízení za účelem investování pro dosažení zisku.

Na svěřenský fond lze s ohledem na shora uvedené zjednodušeně nahlížet jako na anonymní majetek bez vlastníka, jehož užitky a při zániku fondu i samotný majetek náleží osobě, která není uvedena v žádném z veřejně dostupných rejstříků.

Distribuce majetku

Svěřenský fond je vhodným nástrojem při záměru zakladatele za jeho života nerovnoměrně rozdělit užitky z majetku a může sloužit rovněž k jeho ochraně. Nerovnoměrným rozdělením užitků je myšlena situace, kdy zakladatel hodlá ekonomicky zajistit více na něm závislých osob, ovšem bez možnosti, aby tyto osoby nakládaly s celým majetkem, rozhodovaly o jeho prodeji nebo měnily výši zakladatelem určených podílů.

Svěřenský fond tak umožňuje vyvarovat se ztráty hodnoty majetku rozmělněním mezi oprávněné dědice stejně jako v případě, že zakladatel hodlá distribuovat svůj majetek ve prospěch širšího okruhu dědiců než je okruh dědiců neopomenutelných ze zákona.

Investice

Další skupina motivů pak bude směřovat především k ekonomickým a investičním cílům. Zakladateli svěřenský fond přináší široké možnosti v oblasti diverzifikace rizik, optimalizaci investic či odměňování zaměstnanců. Důležitým faktorem pak bude pro celou řadu zakladatelů anonymizace na straně vlastníka i příjemce majetku.

Svěřenský fond zprostředkuje investorovi nejen již zmíněnou anonymitu, ale také nástroj, jak oddělit investiční majetek od majetku osobního či jiného majetku určeného k podnikání. Zakladatel pak skrze svěřenský fond může spravovat a financovat holdingové struktury bez personální či formální vazby na osobu zakladatele.

Alternativa k dědictví

Jak již bylo výše uvedeno, svěřenský fond může být vhodným řešením v případě zájmu zakladatele nerovnoměrně distribuovat majetek nejen za života, ale rovněž po své smrti.

Tohoto cíle lze dosáhnout dvojím způsobem. Zakladatel může zřídit svěřenský fond pro případ smrti nebo jej může zřídit již za svého života a práva a povinnosti správce, jakožto i osud svěřenského fondu po své smrti jako takového, pak podrobně specifikovat ve statutu svěřenského fondu.

Jelikož je majetek ve svěřenském fondu vyčleněn z majetku zakladatele, není předmětem dědického řízení. Majetek, který obdrží obmyšlený ze svěřenského fondu za života zakladatele, nebude ze stejného důvodu zohledněn v rámci dědického řízení při vypořádání podílů neopomenutelných dědiců.

Charitativní účely

Svěřenský fond může být založen rovněž pro charitativní účely a oblíben bude zejména pro nízkou míru formálnosti a široké spektrum účelů.

Pravidla legalizace výnosů z trestné činnosti

V souvislosti s vytvářením a existencí svěřenských fondů je samozřejmě relevantní legislativa upravující boj proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, jejímž cílem je znesnadnit financování teroristických organizací a potírat praní špinavých peněz. Předlohou pro zákon č. [253/2008 Sb.](#), o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu je směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu.

Ačkoliv současná právní úprava v této oblasti dopadá na svěřenský fond pouze v omezeném rozsahu, podstatnou změnu přináší návrh nové směrnice o předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu. Přestože nebyl doposud dokončen schvalovací proces na komunitární úrovni, dá se očekávat její brzké schválení v průběhu tohoto roku. Na transpozici směrnic mají pak jednotlivé členské státy většinou lhůty dvou let.

Nejdůležitější změnou pak bude zavedení povinnosti každé právnické osoby mít neustále aktuální informace o tom, kdo je jejich konečným vlastníkem. Obdobná povinnost by měla být zavedena také pro správce svěřeneckých fondů ve vztahu k obmyšleným a zakladatelům svěřeneckých fondů. Tyto informace bude mít povinná osoba povinnost archivovat a na vyžádání poskytovat příslušnému finančně analytickému útvaru.

Doposud vyzdvihovaná anonymizace a nízká míra dohledu nad svěřenskými fondy tak bude s největší pravděpodobností do určité míry překonána s ohledem na připravované legislativní změny, které usilují o co možná nejvyšší možnou transparentnost vlastnických poměrů.

Daňové aspekty

- Svěřenský fond je účetní jednotkou a poplatníkem daně z příjmů právnických osob. Jeho příjmy podléhají zdanění podobně jako u „běžné“ obchodní společnosti (nyní 19 %).
- Ačkoliv svěřenský fond není právnickou osobou, pro účely daně z přidané hodnoty se za takovou považuje a může být tedy jejím registrovaným plátcem.
- Vyčlenění majetku do svěřenského fondu jeho zakladatelem není předmětem daně z příjmů právnických osob; ale, zdá se, úplatné „vyčlenění“ nemovitého majetku do svěřenského fondu je předmětem daně z převodu nemovitostí.
- Plnění ze zisku svěřenského fondu (po zdanění) poskytnutá obmyšlenému či obmyšleným podléhá srážkové dani 15 % (podobně jako srážková daň z dividend v akciové společnosti). V případě právnických osob není možné využít osvobození pro výplatu podílů na zisku platné pro obchodní společnosti (min. 10% podíl držený min. 12 měsíců).
- Příjem obmyšleného ze svěřenského fondu (jiný než podíl na zisku, např. plnění na studia obmyšlených) je v případě fyzických osob ostatním příjmem podléhající 15 % dani z příjmů fyzických osob. Příjem však může být od daně osvobozený, pokud se jedná o majetek, který byl do fondu vyčleněn osobou v příbuzenském vztahu (definovaném v zákoně) s obmyšleným nebo osobou, která s obmyšleným žila ve společné domácnosti (za definovaných podmínek). Příjem obmyšleného – právnické osoby – podléhá běžnému zdanění v sazbě 19 %.
- Příjem obmyšleného ze svěřenského fondu, fyzické i právnické osoby, je osvobozen od daně z příjmů, pokud se jedná o majetek vyčleněný do svěřenského fondu pořízením pro případ smrti.

Zdá se, že zakládat svěrenský fond pro účely daňové optimalizace není na rozdíl od zahraničních úprav v České republice výhodné. Stejně tak anonymizace majetku ve svěrenském fondu de lege ferenda by měla být značně omezena. Zůstává tak otevřená otázka, jaká podoba užití tohoto institutu v naší právní kultuře převládne. Vzhledem ke zdrženlivosti veřejnosti k novotám, chybějící judikatuře a nedostatku praktických zkušeností s tímto právním institutem si budeme muset na odpověď ještě několik let počkat.

Mgr. Daniel Pikal,
advokátní koncipient

[Švehlík & Mikuláš advokáti s. r. o.](#)

Purkyňova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 211 222 244
e-mail: info@samak.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)
- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)